

Philosophy of Education for Peace: Bridging Classroom Pedagogy and Global Leadership

Bakhtiar Shabani Varaki

Professor and Department Chair of the Foundation of Education, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran,
Email: bshabani@ferdowsi.um.ac.ir

Received: 2024-11-23	Revised: 2025-02-08	Accepted: 2025-03-12	Published: 2025-06-11
Citation: Shabani Varaki, B.(2025). Philosophy of Education for Peace: Bridging Classroom Pedagogy and Global Leadership. <i>Foundations of Education</i> , 14(2), 5-16. doi: 10.22067/fedu.2025.46534			

Abstract

This essay explores the philosophy of education as a means to foster peace by bridging classroom pedagogy with global leadership. It emphasizes the intrinsic human capacity for "care for the other" and advocates for nurturing empathy, solidarity, and compassion to address societal and global challenges. Drawing on philosophical insights from figures like Rumi, Einstein, and Lao Tzu, the essay distinguishes between inner peace—personal tranquility achieved through reflection—and external peace, which encompasses societal harmony and justice. It highlights the interconnectedness of these dimensions and their relevance to education. The role of educational philosophers is examined at both micro and macro levels, emphasizing their influence on learners, policymakers, and societal structures. Peace pedagogy is presented as a transformative tool to cultivate critical skills like negotiation and empathy in students. The essay also addresses global challenges, urging educational philosophers to actively engage in diplomacy and systemic change to promote peace. Contributions from diverse scholars enrich this discourse, offering perspectives on advocacy, ethics, history, and the limitations of peace education. Together, these insights underscore education's potential as a catalyst for social transformation and global harmony.

Keywords: peace education, philosophy of education, global leadership, empathy and social transformation.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

©2025 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

This essay and the present special issue focus on a concept that may be termed "care for the other"—a notion that is intrinsically and inherently significant. This capacity is embedded within every individual, yet it must be fostered. One may have the opportunity for direct, face-to-face interaction with others to express care, empathy and personal hygiene so-called "cared-for", or such an opportunity puts more distance between ourselves and the objects of our care, so-called "cared-about. In such cases, it becomes essential to demonstrate this "concern for the other" through any available means. This can be achieved through empathy, solidarity, compassion, or even financial assistance. This collection, in essence, serves as a symbolic representation of "cared- about" (Noddings, 2008).

As Mawlana Jalal al-Din Balkhi (Rumi, 1994) has pointed out:

"Do not say, 'All are at war; what use is my pursuit of peace?' You are not one; you are a thousand—light your own lamp."

"For a single illuminated lamp is better than a thousand lifeless ones, And a single upright figure is worth more than a thousand bent forms."

These verses by Rumi convey the idea that even a small act toward enlightenment and benevolence is more impactful and meaningful than inaction. Similarly, the effort to demonstrate "care for the other"—particularly in today's turbulent world—is of utmost importance.

Some believe that peace merely means the absence of war or an agreement to end hostilities between those who have been at war. However, I believe that peace is not just the absence of war; rather, as Einstein and Martin Luther King stated, peace means the presence of justice in society—a state where human rights are respected, and individuals experience a sense of tranquility. Therefore, as Spinoza and Jawaharlal Nehru suggested, peace is a virtue and a state of mind centered on benevolence and goodwill. It is a mental condition that leads to inner calm and can be regarded as a social objective. Hence, peace can be viewed from two perspectives: **inner peace**, which refers to mental and psychological tranquility—an undisturbed state free from suffering, anxiety, greed, and hatred. This kind of peace is achieved through religious rituals, reflection, meditation, and contemplation. It is the true peace that can serve as the foundation for peace in society and the world. As Lao Tzu put it: "If there is to be peace in the world, there must be peace in the nations. If there is to be peace in the nations, there must be peace in the cities. If there is to be peace in the cities, there must be peace between neighbors. If there is to be peace between neighbors, there must be peace in the home. If there is to be peace in the home, there must be peace in the heart."

The second type is **external peace**—the peace that manifests within society, among nations, and globally. It refers to a natural state of society, nations, and the world, where people coexist in harmony and happiness. The negative aspect of external peace denotes the absence of war, hostility, social disorder, injustice, inequality, and environmental imbalance. Meanwhile, the positive aspect of external peace signifies social justice, collective harmony, friendly relations, public order, security, and similar ideals. Inner and external peace are interconnected and support one another. Inner peace represents personal tranquility, while external peace reflects social harmony. Thus, peace can exist at various levels: intra-personal, interpersonal, intra-group, inter-group, national, international, and global.

The engagement of educational philosophers with the concept of peace can be examined at two levels: the micro and the macro. At the micro level, this engagement pertains to interactions with learners, the practice of public education, and academic activities. At the macro level, however, it involves engagement with policymakers, influencing educational

and social policies, and the role of educational philosophers in high-level decision-making. These two levels can be considered complementary approaches: the bottom-up approach, which emphasizes the role of education in shaping society, and the top-down approach, which focuses on structural changes through policymaking and high-level decision-making. In this regard, both long-term and short-term approaches exist—the former seeks to create lasting transformations over time, while the latter concentrates on rapid and immediate changes. Within this framework, pedagogy, as the art and science of teaching, is primarily associated with the micro level. Beyond teaching methods, pedagogy encompasses teacher-student interactions, instructional strategies, and the social, political, and psychological factors influencing learning. In ancient Greece, a clear distinction was made between pedagogues and teachers, with pedagogues playing a more guiding and caregiving role than mere instructors. The modern concept of pedagogy underwent a significant transformation with the work of Paulo Freire (Freire, 2020) and the publication of *Pedagogy of the Oppressed*, expanding to include new concepts such as *hexis* (condition), *eudaimonia* (believing humans all deserve flourishing), *phronesis* (practical and moral disposition), *dialogos* (dialogue for learning), and *praxis* (informed and committed action to lead change). Thus, pedagogy is a process closely related to teacher-student interactions, instructional methods, and educational objectives and is regarded as a long-term investment in fostering social and cultural change. When peace pedagogy is introduced, its goal is to equip pedagogues with the ability to cultivate skills such as teamwork, self-awareness, negotiation, critical thinking, empathy, and forgiveness in students. This enables students to learn how to resolve conflicts peacefully by gathering and analyzing information while considering ethical principles.

In today's super-complex and ever-changing world, it is essential to reflect on the role of educational philosophers and the philosophy of educational societies in fostering global peace. In my view, diplomacy should be the primary approach at the broader level—an art of negotiation and dialogue among individuals, groups, and governments aimed at influencing behaviors, events, and decisions within the international system to promote peace among nations and prevent war or violence. Diplomacy serves various functions, including negotiation, state representation, information gathering and assessment, economic, political, and cultural relations, and facilitating the implementation of international law. While diplomacy can operate at multiple levels—individual, intergovernmental, formal and informal conferences, governmental and non-governmental—I specifically refer to diplomacy between educational philosophers and policymakers. This is for two reasons. First, I believe that the capacity of politics to effectively control global violence has diminished, while the normalization of violence has become deeply concerning. The world now stands on the brink of widespread conflict. Second, this issue relates to our ethical seriousness and our obligation to pursue emancipation. I agree with Bhaskar (Bhaskar, 2002) that the "ground state" of human beings includes inherent qualities such as love, creativity, intelligence, and the capacity for right action. To be a philosopher, then, is to be a human committed to realizing these qualities and to making a meaningful contribution to the improvement of the human condition. I argue that education philosophers must take a proactive role. Caring for others across the globe, as a reflection of our moral responsibilities, is crucial for fostering peace, friendship, and mutual respect among individuals and nations. As Rumi states: "*A single upright figure is worth more than a thousand bent forms.*" Educational philosophers can make meaningful contributions toward a peaceful future. By channeling their efforts through all available means, they can work toward achieving peace,

mobilizing their expertise and collective commitment to help build a more harmonious world. Addressing the urgent need for action in regions such as the Middle East requires a comprehensive approach that integrates educational initiatives with direct aid and collaborative efforts. Educational philosophers can create pathways toward a world where education is not only a means for personal growth but also an instrument for social transformation and global harmony.

For this purpose, I invited distinguished educational philosophers from around the world to explore their role in promoting peace by bridging classroom pedagogy and global leadership. What, then, is the role of educational philosophers in addressing the challenges facing a planet on the brink of human-induced catastrophe?

The special issue explores the role of educational philosophers in fostering peace from diverse perspectives. Some articles focus on the ethical responsibilities of philosophers, such as *"Should Philosophers of Education Work for World Peace?"*, which debates whether philosophers should actively promote peace or remain neutral scholars. Similarly, *"Our Silence is Deafening"* critiques the reluctance of philosophers to address the suffering in Gaza, arguing that they must take "response-ability" and condemn injustice. Others take a conceptual and historical approach. *"Peace in the Middle East: The Future of an Illusion"*, examines the role of educational philosophy in analyzing the creation of Israel and its implications for conflict. *"The Contribution of Educational Philosophers to a Turbulent World"* introduces the idea of "ecological intelligence," advocating for peace through systemic thinking, intercultural dialogue, and ethical governance.

Other contributions address peace education's challenges and limitations. *"Philosophy of Education and the Possibilities of a Bearable World"* examines how fear fuels conflict and suggests that unlearning fear through dialogue and diversity can create space for peace. *"Peace Education"* warns against overburdening education as a universal solution, emphasizing that peace education depends on stable environments and institutional support. *"Seeking Testimonio in the Gaza Genocide"* critiques the depoliticization of testimonial narratives and urges educators to use them as active tools against injustice. *"Give Peace a Chance: The Journey from John Lennon's Dream to Modern Realpolitik"* explores the transformation of peace movements, arguing that contemporary peace is shaped by geopolitical power rather than idealistic anti-war efforts. Two additional contributions further enrich this discourse. *"Betterment of Education and Hope for Global Equilibrium"* questions why efforts to improve education have not led to global stability and balance. Drawing on educational leadership and Hans-Georg Gadamer's concept of equilibrium, the article explores the importance of dialogic relationships among educational stakeholders. It argues that fostering mutual understanding through education can promote a more balanced and peaceful global order. *"Peace Education after the Devastated Experience: A Case in Hiroshima"* examines the role of peace education for atomic bomb survivors in Japan, particularly the organization Nihon Hidankyo, awarded the 2024 Nobel Peace Prize. It explains why Hiroshima's peace education emphasizes the damage caused by the atomic bomb, shaped by years of political censorship and public indifference. The article explores how educational philosophy can help unravel this complexity and support mutual understanding.

Collectively, these papers illustrate the complexities and multifaceted nature of peace, highlighting the tensions between advocacy, education, and political realities. They emphasize that philosophers of education have a vital role in confronting injustice, cultivating

dialogue, and imagining pathways to a more peaceful world.

Notes on Contributor

Bakhtiar Shabani Varaki is a professor of philosophy of education in the Faculty of Education and Psychology at the Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran (2006-on ward). He also was president of the Philosophy of Education Society of Iran (2013-2019). He is chair of the Department of Foundations of Education and also editor of the Journal of Foundations of Education. He was a visiting scholar at OISE/University of Toronto (2002-2003) and Michigan State University (2010) and a Visiting professor at the University of Warsaw (March 2015-April 2015) and Western Sydney University (2015-2016). His research interests are the history of the philosophy of education in Iran and the philosophy of educational research methodology, and his current research focuses on neuro-phenomenological issues in education. Contact: bshabani@ferdowsi.um.ac.ir <http://orcid.org/0000-0001-9071-3298>

پژوهش‌نامه مبانی تعلیم و تربیت

مقاله پژوهشی

<https://fedu.um.ac.ir>

دسترسی آزاد

فلسفه تعلیم و تربیت برای صلح: پیوند پداگوژی کلاسی و رهبری جهانی

بختیار شعبانی ورکی

استاد فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. bshabani@ferdowsi.um.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۰۳	تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۱/۲۰	تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۲۲	تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۳/۲۱
استاد: شعبانی ورکی، بختیار (۱۴۰۴). فلسفه تعلیم و تربیت برای صلح: پیوند پداگوژی کلاسی و رهبری جهانی، پژوهش‌نامه مبانی تعلیم و تربیت، ۱۴(۲)، ۵-۱۶. doi: 10.22067/fedu.2025.46534.			

چکیده

این مقاله فلسفه آموزش را به‌عنوان ابزاری برای ترویج صلح از طریق برقراری پیوند میان روش‌های آموزشی در کلاس و رهبری جهانی بررسی می‌کند. این مقاله بر ظرفیت ذاتی انسانی برای «مراقبت از دیگری» تأکید می‌کند و از پرورش همدلی، همبستگی و پروا برای مواجهه با چالش‌های اجتماعی و جهانی حمایت می‌کند. با استفاده از بینش‌های فلسفی از چهره‌هایی مانند مولوی، اینشتین و لائو تسه، این مقاله بین صلح درونی—آرامش شخصی که از طریق تفکر به دست می‌آید—و صلح بیرونی که شامل هماهنگی اجتماعی و عدالت است، تفاوت قائل می‌شود و بر ارتباط متقابل این ابعاد و ارتباط آن‌ها با آموزش تأکید می‌کند. نقش فیلسوفان آموزشی در سطح خرد و کلان مورد بررسی قرار می‌گیرد و تأکید می‌شود که آن‌ها بر فراگیران، سیاست‌گذاران و ساختارهای اجتماعی تأثیر می‌گذارند. آموزش صلح به‌عنوان ابزاری تحول‌آفرین برای پرورش مهارت‌های انتقادی مانند مذاکره و همدلی در دانش‌آموزان معرفی می‌شود. این مقاله همچنین به چالش‌های جهانی می‌پردازد و از فیلسوفان آموزشی می‌خواهد که به‌طور فعال در دیپلماسی و تغییر سیستم برای ترویج صلح مشارکت کنند. مشارکت فیلسوفان تربیتی این گفتمان را غنی می‌کند و دیدگاه‌هایی در مورد حمایت، اخلاق، تاریخ و محدودیت‌های آموزش صلح ارائه می‌دهد. این بینش‌ها به‌طور جمعی ظرفیت آموزش را به‌عنوان بستری برای تحول اجتماعی و هماهنگی جهانی برجسته می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: آموزش صلح، فلسفه تعلیم و تربیت، رهبری جهانی، همدلی و تحول اجتماعی.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

این مقاله و ویژه‌نامه حاضر بر مفهومی تمرکز دارند که می‌توان آن را «مراقبت از دیگری» نامید - مفهومی که به‌طور ذاتی، از اهمیت بسیاری برخوردار است. این ظرفیت در درون هر فردی نهفته است، اما نیازمند این است که پرورش یابد. گاهی افراد فرصت تعامل مستقیم و چهره‌به‌چهره با دیگران را دارند، فرصتی برای ابراز مراقبت، همدلی و حتی رعایت بهداشت فردی؛ وضعیتی که می‌توان از آن با عنوان «دل‌مشغولی برای دیگری» یاد کرد. در مقابل، گاه این ارتباط مستقیم ممکن نیست و فرد ناچار است از فاصله، نگرانی، همراهی و توجه خود را نشان دهد؛ حالتی که می‌توان آن را «دل‌مشغولی درباره‌ی دیگری» نامید (Noddings, 2008). در چنین شرایطی، ضروری است که این توجه به دیگری را از هر طریق ممکن ابراز کنیم. این امر می‌تواند از راه‌هایی همچون همدلی، همبستگی، شفقت یا حتی کمک مالی محقق شود. در واقع، این ویژه‌نامه نمادی است از مفهوم «دل‌مشغولی درباره دیگری».

همان‌طور که مولوی جلال‌الدین بلخی (Rumi, 1994) اشاره کرد:

تو مگو همه به جنگند و ز صلح من چه آید
تو یکی نه‌ای هزاری تو چراغ خود برافروز
که یکی چراغ روشن ز هزار مُرده بهتر
که به است یک قد خوش ز هزار قامت کوز
این ابیات از مولوی بر این نکته تأکید دارند که حتی کوچک‌ترین گام در مسیر روشنائی و نیک‌خواهی، تأثیر گذارتر و معنادارتر از بی‌عملی است. به همین ترتیب، کوشش برای نشان دادن «مراقبت از دیگری» - به‌ویژه در دنیای پرتلاطم امروز - از اهمیت بسزایی برخوردار است.

به اعتقاد من صلح فقط فقدان جنگ نیست، بلکه بقول انیشتین و مارتین لوتر کینگ صلح به معنای حضور عدالت در جامعه است. جایی که حقوق انسان‌ها تکریم و احساس آرامش به آن‌ها عطا می‌شود. بنابراین بقول اسپینوزا و جواهر لعل نهرو، صلح یک فضیلت و یک حالت ذهنی است که محور آن نیک‌اندیشی و خیرخواهی است. شرایطی ذهنی که به آرامش روان می‌انجامد و می‌تواند به‌مثابه یک هدف اجتماعی تلقی شود. بنابراین صلح را می‌توانیم از دو منظر در نظر بگیریم؛ صلح درونی که ناظر به آرامش ذهن و روان است. حالت آرام و به‌دور از رنج، اضطراب، حرص و نفرت که از راه مناسک دینی، درون‌پویی و خرد حاصل می‌شود. همان صلح واقعی که می‌توان آن را مبنای صلح در جامعه و جهان در نظر گرفت. به تعبیر لائوتسه؛ صلح در جهان تابعی از صلح بین ملت‌هاست و صلح بین ملت‌ها، مبتنی بر صلح میان شهرها و صلح بین شهرها، پیامد صلح بین همسایگان؛ و صلح میان همسایگان، تابعی از صلح در خانه و صلح در خانه، نتیجه صلح و آرامش قلب‌هاست؛ و دیگر صلح بیرونی؛ صلحی که در جامعه، میان ملت‌ها و جهان رخ می‌نماید و ناظر به حالت طبیعی جامعه، ملل و جهان و همزیستی مردم با آرامش و شادمانی است. وجه سلبی صلح

بیرونی به عدم وجود جنگ، خصومت، اختلال اجتماعی، بی‌عدالتی، نابرابری، عدم تعادل در محیط‌زیست و ... اشاره دارد و وجه اثباتی آن به معنای عدالت اجتماعی، سازگاری جمعی، روابط دوستانه، نظم عمومی، امنیت و نظایر آن است. صلح درونی و بیرونی به هم وابسته‌اند و از یکدیگر پشتیبانی می‌کنند. صلح درونی نمایانگر آرامش فردی و صلح بیرونی نمایانگر آرامش اجتماعی است؛ بنابراین صلح می‌تواند درون فردی، بین فردی، درون‌گروهی، بین گروهی، درون‌کشوری، بین‌المللی و جهانی باشد.

از نظر من موضوع مواجهه فیلسوفان تعلیم و تربیت با مقوله صلح را می‌توان در دو سطح صورت‌بندی کرد: سطح خرد و سطح کلان، مرتبه نخست و مرتبه دوم، در پیوند با فراگیران، در پیوند با دانش‌آموختگان، کنش آموزش عمومی، کنش آکادمیک، در پیوند با دانش‌آموزان و در پیوند با سیاست‌مداران، رویکرد از پایین به بالا و از بالا به پایین، رویکرد مؤثر در درازمدت و رویکرد مؤثر در کوتاه‌مدت. در سطح خرد، این مشارکت به تعامل با یادگیرندگان، آموزش عمومی و فعالیت‌های علمی مربوط می‌شود؛ اما در سطح کلان، این تعامل شامل ارتباط با سیاست‌گذاران، تأثیرگذاری بر سیاست‌های آموزشی و اجتماعی و نقش فلاسفه آموزش در تصمیم‌گیری‌های سطح بالا است. این دو سطح را می‌توان رویکردهایی مکمل در نظر گرفت: رویکرد پایین به بالا که بر نقش آموزش در شکل‌دهی به جامعه تأکید دارد و رویکرد بالا به پایین که بر تغییرات ساختاری از طریق سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در سطوح عالی متمرکز است. در این چارچوب، دو رویکرد بلندمدت و کوتاه‌مدت نیز وجود دارد — اولی در پی ایجاد تحولات پایدار در گذر زمان است، درحالی‌که دومی بر تغییرات سریع و فوری تمرکز دارد. در این میان، پداگوژی به‌عنوان هنر و علم آموزش، عمدتاً با سطح خرد مرتبط است. فراتر از روش‌های تدریس، پداگوژی شامل تعاملات معلم و دانش‌آموز، راهبردهای آموزشی و عوامل اجتماعی، سیاسی و روان‌شناختی مؤثر بر یادگیری می‌شود. در یونان باستان، تمایز روشنی بین پداگوگ (لله مسئول همراهی کودک به آموزشگاه) و معلم وجود داشت، به‌طوری‌که پداگوگ نقش راهنمایی و مراقبتی بیشتری نسبت به آموزش صرف ایفا می‌کردند. مفهوم مدرن پداگوژی با آثار پائولو فریره (Freire, 2020) و انتشار کتاب «آموزش ستمدیدگان» دگرگونی چشمگیری یافت و مفاهیم جدیدی نظیر **هگزیس** (وضعیت و آمادگی)، **یودایمونیا** (باور به شایستگی شکوفایی انسان‌ها)، **فرونسیس** (گرایش عملی و اخلاقی)، **دیالوگوس** (گفت‌وگو برای یادگیری) و **پراکسیس** (کنش آگاهانه و متعهدانه برای ایجاد تغییر) را در بر گرفت. بنابراین، پداگوژی فرایندی است که به‌طور مستقیم با تعاملات معلم و دانش‌آموز، روش‌های آموزشی و اهداف تربیتی در ارتباط است و به‌عنوان سرمایه‌گذاری بلندمدت برای پرورش تغییرات اجتماعی و فرهنگی شناخته می‌شود. زمانی که پداگوژی صلح مطرح

می‌شود، هدف آن توانمندسازی پداگوگ برای پرورش مهارت‌هایی نظیر کار گروهی، خودآگاهی، مذاکره، تفکر انتقادی، همدلی و بخشش در دانش‌آموزان است. این امر به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا بیاموزند چگونه با گردآوری و تحلیل اطلاعات، در چارچوب اصول اخلاقی، تعارض‌ها را به‌صورت مسالمت‌آمیز حل کنند.

در دنیای فوق‌العاده پیچیده و پیوسته در حال تغییر امروز، تأمل در نقش فیلسوفان تعلیم و تربیت و انجمن‌های فلسفه تعلیم و تربیت در ترویج صلح جهانی امری ضروری است. به نظر من، دیپلماسی - هنر گفت‌وگو و مذاکره میان افراد، گروه‌ها و دولت‌ها با هدف تأثیرگذاری بر رفتارها، رویدادها و تصمیم‌گیری‌ها در نظام بین‌الملل برای ترویج صلح میان ملت‌ها و جلوگیری از جنگ یا خشونت - باید رویکرد اصلی در سطح کلان باشد. اگرچه دیپلماسی کارکردهای متعددی دارد، از جمله مذاکره، نمایندگی دولت‌ها، گردآوری و ارزیابی اطلاعات، ایجاد و حفظ روابط اقتصادی، سیاسی و فرهنگی و تسهیل در اجرای قوانین بین‌المللی و می‌تواند در سطوح مختلفی همچون - فردی، بین‌دولتی، رسمی و غیررسمی، دولتی و غیردولتی - عمل کند، اما منظور من به‌طور خاص دیپلماسی میان فیلسوفان تعلیم و تربیت و سیاست‌گذاران آموزشی است. دو دلیل برای این تمرکز وجود دارد. نخست، من معتقدم توان سیاست برای کنترل مؤثر خشونت جهانی کاهش یافته است، به‌نحوی که عادی‌سازی خشونت به مسئله‌ای عمیقاً نگران‌کننده تبدیل شده است. جهان اکنون بر لبه‌ی پرتگاه یک درگیری گسترده ایستاده است. دوم، این مسئله به جدیت اخلاقی ما و وظیفه‌مان برای پیگیری رهایی و آزادی مربوط می‌شود. من با باسکار (Bhaskar, 2002) موافقم که «وضعیت بنیادین» انسان دربردارنده ویژگی‌های ذاتی مانند عشق، خلاقیت، هوش و توانایی برای کنش درست است. بنابراین فیلسوف بودن یعنی انسان بودن، انسانی که متعهد به تحقق این ویژگی‌ها و ایفای نقشی معنادار در بهبود وضعیت بشر است. به اعتقاد من در جهان کنونی، فیلسوفان تعلیم و تربیت باید نقشی فعال و فراتر از کلاس درس ایفا کنند. مراقبت از دیگران در سراسر جهان، به‌عنوان بازتابی از مسئولیت‌های اخلاقی ما، برای ترویج صلح، دوستی و احترام متقابل میان افراد و ملت‌ها بسیار حیاتی است. به بیان مولوی: «به است یک قد خوش ز هزار قامت کوز». فیلسوفان تعلیم و تربیت می‌توانند سهمی معنادار در ساختن آینده‌ای صلح‌آمیز ایفا کنند. با بهره‌گیری از همه ابزارهای موجود، می‌توانند در راستای تحقق صلح تلاش کنند و تعهد جمعی خود را برای ساختن جهانی هماهنگ‌تر به‌کارگیرند. پرداختن به نیاز فوری برای اقدام در مناطقی مانند خاورمیانه، نیازمند رویکردی جامع است که ابتکارات آموزشی را با کمک‌های مستقیم و تلاش‌های مشترک

پیوند می‌زند. فیلسوفان تعلیم و تربیت می‌توانند مسیرهایی را به‌سوی جهانی ترسیم کنند که در آن آموزش نه تنها وسیله‌ای برای رشد فردی، بلکه ابزاری برای دگرگونی اجتماعی و هماهنگی جهانی باشد. برای این منظور، من از فیلسوفان برجسته آموزش و پرورش از سراسر جهان دعوت کردم تا نقش خود را در ترویج صلح از طریق پیوند دادن روش‌های تدریس در کلاس با رهبری جهانی تبیین کنند و به این سال پاسخ دهند که نقش فیلسوفان تربیتی در پرداختن به چالش‌های سیاره‌ای که در آستانه فاجعه‌ای انسانی قرار دارد، چیست؟

این ویژه‌نامه به دیدگاه‌های گوناگون درباره نقش فیلسوفان تعلیم و تربیت در پرورش صلح می‌پردازد. برخی مقالات بر مسئولیت‌های اخلاقی فیلسوفان تمرکز دارند؛ مانند مقاله‌ای با عنوان «آیا فیلسوفان تربیتی باید به صلح جهانی کمک کنند؟» به این پرسش می‌پردازد که آیا فیلسوفان باید به‌طور فعالانه صلح را ترویج دهند یا به‌عنوان پژوهشگرانی بی‌طرف باقی بمانند. به‌طور مشابه، مقاله «سکوت ما گوش‌خراش است» از بی‌میلی فیلسوفان برای پرداختن به رنج مردم غزه انتقاد می‌کند و استدلال می‌کند که آن‌ها باید مسئولیت‌پذیر باشند و بی‌عدالتی را محکوم کنند. برخی دیگر از مقالات رویکردی مفهومی و تاریخی دارند. مقاله «صلح در خاورمیانه: آینده‌ی یک توهم» با تمرکز بر زمینه‌های تاریخی تشکیل دولت اسرائیل، به بررسی بنیادهای اخلاقی و عقلانی علل خشونت و پیامدهای آن و نقش عمومی تر فلسفه تعلیم و تربیت در دوران ناآرامی‌های ژئوپلیتیکی و تهدیدات جهانی می‌پردازد. همچنین، مقاله «نقش فیلسوفان تعلیم و تربیت در جهانی پرتلاطم» مفهوم «هوش بوم‌شناختی» را معرفی می‌کند و خواستار صلح از طریق تفکر نظام‌مند، گفت‌وگوی میان‌فرهنگی و حکمرانی اخلاق‌محور است.

سایر نویسندگان به چالش‌ها و محدودیت‌های آموزش صلح می‌پردازند. «فلسفه تعلیم و تربیت و امکان‌های جهانی تحمل‌پذیر» بررسی می‌کند که چگونه ترس موجب بروز درگیری می‌شود و پیشنهاد می‌دهد که با از میان برداشتن ترس از طریق گفت‌وگو و تنوع، می‌توان فضایی برای صلح ایجاد کرد. «آموزش صلح» نسبت به بار بیش از حدی که به آموزش به‌عنوان راه‌حلی جهان‌شمول داده می‌شود هشدار می‌دهد و تأکید می‌کند که آموزش صلح به محیط‌های باثبات و حمایت‌های نهادی وابسته است. «در جستجوی "تستمونیو" در نسل‌کشی غزه» نقدی است بر غیرسیاسی‌سازی روایت‌های شهادت و از مرزبان می‌خواهد که از این روایت‌ها به‌عنوان ابزارهایی فعال در برابر بی‌عدالتی استفاده کنند. «به صلح مجالی دهید»: سفر از رؤیای جان لنون به رئالیسم سیاسی مدرن» دگرگونی جنبش‌های صلح را بررسی می‌کند و استدلال می‌کند که صلح معاصر بیشتر تحت تأثیر قدرت‌های ژئوپلیتیک شکل می‌گیرد تا تلاش‌های آرمان‌گرایانه ضد جنگ. دو مقاله‌ی

دیگر نیز این گفت‌وگو را غنا می‌بخشند. مقاله‌ی «بهبود تعلیم و تربیت و امید به تعادل جهانی» این پرسش را مطرح می‌کند که چرا تلاش‌ها برای بهبود آموزش به ثبات و تعادل در روابط انسانی در سطح جهانی منجر نشده‌اند. نویسنده با بهره‌گیری از مفاهیم رهبری آموزشی و ایده‌ی تعادل در اندیشه‌ی هانس-گئورگ گادامر، به اهمیت روابط دیالوگ‌محور میان ذی‌نفعان نظام آموزشی می‌پردازد. او استدلال می‌کند که ارتقای درک متقابل از طریق آموزش می‌تواند به نظم جهانی متعادل‌تر و صلح‌آمیزتر منجر شود. مقاله‌ی دیگر با عنوان «آموزش صلح پس از تجربه‌ای ویرانگر: روایتی از هیروشیما» به نقش آموزش صلح برای بازماندگان بمباران اتمی در ژاپن می‌پردازد. این مقاله توضیح می‌دهد که چرا آموزش صلح در هیروشیما بیشتر بر آسیب‌های ناشی از بمباران اتمی تأکید دارد؛ تمرکزی که در بستر سال‌ها سانسور سیاسی و بی‌تفاوتی عمومی شکل گرفته است. مقاله در ادامه بررسی می‌کند که چگونه فلسفه‌ی آموزش می‌تواند به گشودن این پیچیدگی‌ها کمک کرده و زمینه‌ساز درک متقابل شود.

به‌طور کلی، این مقالات پیچیدگی‌ها و چنبدبندی بودن مفهوم صلح را نشان می‌دهند و به تنش‌های میان کشمکشی، آموزش و واقعیت‌های سیاسی اشاره دارند. آن‌ها تأکید می‌کنند که فلاسفه تعلیم و تربیت نقش حیاتی در مقابله با بی‌عدالتی، پرورش گفت‌وگو و تصور راه‌هایی برای رسیدن به جهانی صلح‌آمیزتر دارند.

درباره نویسنده

بختیار شعبانی ورکی استاد فلسفه آموزش و پرورش در دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی مشهد (از سال ۲۰۰۶ تاکنون) است. ایشان رئیس پیشین انجمن فلسفه آموزش و پرورش ایران و محقق مهمان در دانشگاه تورنتو کانادا، دانشگاه ایالتی میشیگان آمریکا و استاد مهمان در دانشگاه ورشو لهستان و دانشگاه وسترن سیدنی بود. او اکنون مدیر گروه مبانی تعلیم و تربیت دانشگاه فردوسی مشهد و همچنین سردبیر مجله مبانی آموزش و پرورش است. علایق پژوهشی او فلسفه آموزش عالی در ایران و فلسفه روش‌شناسی پژوهش تربیتی است و تحقیقات اخیر او بر عصب-پدیدارشناسی آموزش و پرورش متمرکز است.

تماس: bshabani@ferdowsi.um.ac.ir

<http://orcid.org/0000-0001-9071-3298>

References:

- Bhaskar, R. (2002). *Meta-Reality: The Philosophy of Meta-Reality Volume 1: Creativity, Love and Freedom* (Vol. 1). Sage
- Freire, P. (2020). Pedagogy of the oppressed. In *Toward a sociology of education* (pp. 374-386). Routledge
- Noddings, N. (2008). Caring and moral education. *Handbook of moral and character education*, 161-174
- Rumi, J. (1994). *Masnavi Manavi*. Amir Kabir Publication, Tehran, Iran. p, 222

